

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja

Druk nr 496

SPRAWOZDANIE

KOMISJI KULTURY I ŚRODKÓW PRZEKAZU

**o poselskim projekcie uchwały w sprawie
uczczenia 100. rocznicy powrotu części Orawy
i Spisza do niepodległej Polski (druk nr 412)**

Marszałek Sejmu, zgodnie z art. 37 ust. 1 i art. 40 ust. 1 regulaminu Sejmu – po zasięgnięciu opinii Prezydium Sejmu - skierowała w dniu 5 czerwca 2020 r. powyższy projekt uchwały do Komisji Kultury i Środków Przekazu do pierwszego czytania.

Komisja Kultury i Środków Przekazu po przeprowadzeniu pierwszego czytania oraz rozpatrzeniu tego projektu uchwały na posiedzeniu w dniu 21 lipca 2020 r.

wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy załączony projekt uchwały.

Warszawa, dnia 21 lipca 2020 r.

Sprawozdawca

Przewodniczący Komisji

/-/ Mirosława Stachowiak-Różecka

/-/ Piotr Babinetz

UCHWAŁA
SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia ... 2020 r.

w sprawie uczczenia 100. rocznicy powrotu części Orawy i Spisza do niepodległej Polski

Dnia 5 listopada 1918 r. mieszkańcy Jabłonki i przedstawiciele innych wsi Górnej Orawy zawiązali Polską Radę Narodową, która rozpoczęła sprawowanie polskiej administracji w miejsce dotychczasowej – węgierskiej. Uchwaliła ona uroczyście, iż:

„My, Polacy na Górnej Orawie, korzystając z zasady samostanowienia narodów o sobie, po rozpadnięciu się państwa węgierskiego nie chcemy pozostawać w nowo utworzonym państwie czecho-słowackim, lecz żądamy przyłączenia wszystkich polskich ziem w zupaństwach: trenczyńskim, orawskim i spiskim do wielkiej, katolickiej Polski”.

W połowie listopada 1918 r. powstała kolejna Polska Rada Narodowa w Lubowli na Spiszu – w tym samym grodzie, w którym funkcję starosty prawie pięć wieków wcześniej sprawował Zawisza Czarny. Wielkie zaangażowanie mieszkańców Podtatrza, działaczy niepodległościowych, pisarzy, wojskowych i całej budzącej się do niepodległego życia Polski nie pozwoliło na zapomnienie o południowych Kresach.

Pierwotnie przynależność Spiszu i Orawy miała się rozstrzygnąć w korzystnie rokującym plebiscycie mieszkańców. Wobec bolszewickiego zagrożenia premier Władysław Grabski pod naciskiem opinii międzynarodowej zgodził się na konferencji w Spa na rezygnację z plebiscytu. O przyłączeniu części Spisza i Orawy oraz kształcie granicy zdecydowała Rada Ambasadorów 28 lipca 1920 r. Pomimo niesatysfakcjonującego rozstrzygnięcia Ignacy Jan Paderewski w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej złożył swój podpis pod decyzją.

W 2020 r. obchodzimy 100. rocznicę przyłączenia części Orawy i Spisza do niepodległej Polski. Kształtowanie granicy południowej trwało wyjątkowo długo i wymagało niezwyklej odwagi i zaangażowania jednostek, jak i solidarności całego polskiego społeczeństwa.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej wyraża najwyższy szacunek i uznanie tym, których determinacja i umiłowanie Ojczyzny doprowadziły do włączenia części ziem Orawy i Spisza do Rzeczypospolitej. Niech pamięć o nich będzie dla nas nauką miłości Ojczyzny oraz źródłem patriotycznej dumy.